

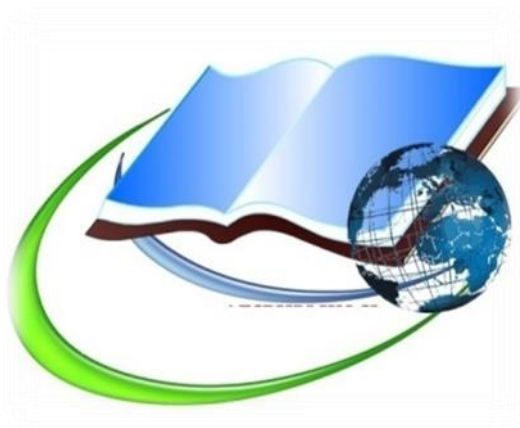
**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI
VAZIRLIGI**

**Respublika
Ta'lim Markazi**

RESPUBLIKA TA'LIM MARKAZI

**2020-2021-O'QUV YILIDA UMUMIY O'RTA TA'LIM
MAKTABLARINING 7-SINF O'QUVCHILARI UCHUN BOSQICHLI
NAZORAT IMTIHON O'TKAZISH BO'YICHA O'ZBEK TILI FANIDAN
METODIK TAVSIYA VA MATERIALLAR**

Toshkent-2021

Imtihon materiallari va tavsiyalar Respublika ta'lim markazi huzuridagi ilmiy-metodik kengashi 2021-yil 31-martdagi 1-sonli yig'ilishida muhokama qilinib, nashrga tavsiya etilgan. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarining 7-sinf o'quvchilari uchun imtihon o'tkazish bo'yicha metodik tavsiya va materiallarni tijoriy maqsadda ko'paytirib tarqatish taqiqlanadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalari metodbirlashmalari bosqichli nazorat imtihoni materiallariga 15-20% gacha o'zgartirishlar kiritishi mumkin.

Tuzuvchi

D.A.Xidoyatova – Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat til va adabiyoti universitetining pedagogika bo'yicha falsafa doktori, dotsent .

Taqrizchi

F.A.Rahmatova – XTV tasarrufidagi PMTIDUM o'zbek tili fani o'qituvchisi.

O‘ZBEK TILI

7-SINF

O‘zbek tili fanidan 7-sinfda o‘quvchilarning DTSda belgilangan bilim, ko‘nikma, malaka va kompetensiylarning elementlari qay darajada shakllanganligini aniqlash maqsadida ta‘lim boshqa tillarda (rus, qozoq, qirg‘iz, tojik, turkman va qoraqalpoq) olib boriladigan maktablar uchun bosqichli nazorat imtihonlari og‘zaki tarzda o‘tkaziladi. O‘zbek tili fani o‘quvchilarning ko‘pchilik ovozi bilan bosqichli nazorat o‘tkazilishidan bir oy oldin tanlanadi. Imtihon materiallarini tuzishda 7-sinf darsligida berilgan mavzular qamrab olindi. Bunda 1-savol bo‘yicha o‘quvchi belgilangan matnni o‘qiydi, mavzu doirasida mustaqil fikrini bayon etib, mazmunini tushuntirib beradi, yoki matn mazmunini ochib beruvchi savollar tuzadi, she‘rning mazmunini izohlab beradi, hamda o‘qituvchi tomonidan berilgan qo‘shimcha savollarga javob beradi. O‘qituvchi o‘qilgan matn yuzasidan yoki o‘quvchilarning kundalik hayotida zarur bo‘lgan so‘zlashuv mavzulariga oid qo‘shimcha savollarni berishi mumkin. Shunga ko‘ra, 7-sinf bitiruvchilari DTS bo‘yicha nutqiy mavzular mazmunini ifodalovchi tayanch va faol so‘zlarni o‘zlashtirishi; darslikda berilgan matnlar, mavzuga aloqador qo‘shimcha adabiy-badiiy matnlarni o‘qib hikoya qilish; o‘z fikrini bog‘lanishli bayon qilish; o‘zaro fikr almasha olish; voqea-hodisalarga, asar qahramonlariga munosabat bildirish; o‘zbek milliy-madaniy qadriyatlarini o‘rganish va ularga hurmat bilan munosabatda bo‘lish, barcha sohalarida erkin mantiqiy fikrlagan holda fikr almasha olish kabi malakalarni egallagan bo‘lishlari talab etiladi. 2-savol yil davomida o‘rganilgan grammatik mavzular doirasida tuzilgan. Masalan, gapning tuzilishi, bo‘gin ko‘chirish, ega-kesim munosabatlari, so‘zlarni bir-biriga bog‘lovchi vositalar, fe‘llarning yasalishi kabi mavzularga oid o‘quvchining mantiqiy fikrlashi va yozma savodxonligini aniqlashga qaratilgan grammatik topshiriqlar berilgan. O‘quvchilarga topshiriqlar bo‘yicha tayyorlanish uchun 15-20 daqiqa vaqt beriladi. Oquvchilarning imtihondagi javoblari quyidagi me‘yorlar asosida baholanadi.

Baholash mezonlari

t/r	Baholash ko'rsatkichlari	Ball
1	Mavzu bo'yicha berilgan faol so'zlarni to'liq o'zlashtirsa, matnni to'g'ri o'qisa, mazmunini har ikki tilda tushuntira olsa, mavzu asosida o'z fikrini og'zaki bayon qilsa, yoki she'riy asarni o'qib mazmunini izohlay olsa, grammatik topshiriqni to'g'ri bajarsa, mavzu doirasida o'qituvchi tomonidan berilgan savollarga to'g'ri javob bersa.	5
2	Mavzu bo'yicha berilgan tayanch so'zlarni o'zlashtirsa, matnni o'qisa, mazmunini har ikki tilda tushuntira olsa, mavzu asosida fikrini og'zaki bayon qilsa, yoki she'riy asarni o'qib izohlay olsa, grammatik topshiriqni qisman to'g'ri bajarsa, mavzu doirasida imtihondagi javoblari quyidagi me'yorlar asosida baholanadi:	4
3	Mavzu bo'yicha berilgan tayanch so'zlarni o'zlashtira olsa, matnni qisman to'g'ri o'qisa, mazmunini har ikki tilda qisman tushuntira olsa, fikrini qisman og'zaki bayon qilsa, yoki sh riy asarni qisman o'qisa, grammatik topshiriqni xato bajarsa, mavzu doirasida o'qituvchi tomonidan berilgan savollarga qisman to'g'ri javob bersa.	3
4	Mavzu bo'yicha berilgan tayanch so'zlarni qisman o'zlashtirgan bo'lsa, matnni to'liq o'qiy olmasa, mazmunini har ikki tilda qisman tushuntira olsa, fikrini qisman bayon qilsa, grammatik topshiriqni noto'g'ri bajarsa, she'riy asarni qisman o'qish bilan chegaralansa, mavzu doirasida o'qituvchi tomonidan berilgan savollarga qisman javob bersa.	2
5	Mavzu bo'yicha berilgan tayanch so'zlarni past darajada bilsa, matnni o'qiy olmasa, mazmunini har ikki tilda qisman tushuntira olsa, fikrini to'liq og'zaki bayon qila olmasa, grammatik topshiriqni bajara olmasa, she'riy asarni o'qiy olmasa, mavzu ochib bera olmasa «0» (nol) ball qo'yiladi.	1

O‘zbek tili
7-sinf

1-BILET

1. “Bahs” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Qo‘shma so‘zlarga misollar yozing.

2-BILET

1. “Hikmatli savol-javoblar” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga mos so‘zlarni qo‘yib yozing. *Foydalanish uchun so‘zlar:* kam ye, kam de Izzat tilasang,, sihat tilasang,

3-BILET

1. “Futbolchilar musobaqasi” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga mos so‘zlarni qo‘yib, gapni to‘ldiring
Men shifokor bo‘lmoqchiman, chunki

4-BILET

1. “Poytaxtimizning yangi inshootlari” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan so‘zlardan gap tuzing va yozing: olam, bo‘lsang, seniki, olim. Tut, tiling, bir ko‘nglingni, birla.

5-BILET

1. “Go‘zallik, salomatlik va sport” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Ajratib ko‘rsatilgan so‘zdagi kelishik qo‘shimchasini mazmunga moslab, *orqali, uchun, ilgari* so‘zlari bilan almashtirib yozing. U murabbiyi bilan telefonda gaplashdi.

6-BILET

1. “Sport ” matnini o‘qing va savollar tuzing.
2. Berilgan so‘zlarni tarjima qiling, ular yordamida gaplar tuzing: саженец, поливать, вершина.

7-BILET

1. “Orol” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan fe’llardan -(i)b qo‘shimchali ravishdoshlar hosil qiling: kulmoq, ishlamoq, bajarmoq, so‘zlamok.

8-BILET

1. “Soy suvi haqida rivoyat” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. I shaxs buyruq-istak maylini bildiruvchi so‘zlarga 5 ta misol keltiring.

9-BILET

1. “O‘zbekistonning yerusti suvlari” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Quyidagi gapni davom ettirib yozing. Suv nafaqat hayot manbai, balki

10-BILET

1. “O‘zbekistonning suv havzalari” haqida so‘zlab bering.
2. Tayyorlamoq, javob bermoq, ishlamoq fe’llarini bo‘lishsiz shaklga aylantirib yozing.

11-BILET

1. “Temuriylar tarixi davlat muzeyi” matnini o‘qing va 5 ta savol tuzing.
2. Nuqtalar o‘rniga mos so‘zlarni qo‘yib yozing. *Foydalanish uchun so‘zlar:* ko‘rgan edilar, xabardor edi. Chet ellik mehmon urf-odatlarimizdan

12-BILET

1. “Suv – hayot manbai” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Maqolni davom ettiring. Nuqtalar o‘rniga mazmuniga mos so‘zlarni qo‘yib yozing. *Foydalanish uchun so‘zlar:* yerda hayot bor, quduqqa tupurma
O‘zing suv ichadigan

13-BILET

1. “Salomlashish – odob belgisi” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga sabab ravishini qo‘yib yozing: lekin, chorasizlikdan, va
U aytilgan taklifga ko‘nishga majbur bo‘ldi.

14-BILET

1. “Odob-axloq qoidalari” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Maqolni davom ettiring. Nuqtalar o‘rniga mazmuniga mos so‘zlarni qo‘yib yozing. *Foydalanish uchun so‘zlar: sharafliroq yo‘q ondin, ko‘nglingni bir tut*
Tiling birla

15-BILET

1. “Onaizor” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Quyidagi so‘zlarga yordamchi fe’llardan mosini qo‘yib yozing.
Yordamchi fe’llar: qurmoq, bermoq, olmoq dam , savol, suhbat

16-BILET

1. “Ona – xonadon chirog‘i ” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga ammo, biroq, lekin zidlov bog‘lovchilaridan mosini qo‘yib yozing. Zargar yosh, iste’dodli yigit edi.

17-BILET

1. “Buyuk tarixchi bilan uchrashuv” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rnini mazmunga mos to‘ldirib yozing. *Foydalanish uchun so‘zlar:*
xarj qilg‘il ani, ilmning mahzani Yigitlikda yig‘..... .., qarilik chog‘i

18-BILET

1. “Buyuk mutafakkir” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga -oq, -yoq, -ku yuklamalaridan mosini qo‘yib yozing.
Axir maktabda o‘qiydi -..., kichkina bo‘ladimi?

19-BILET

1. “Chegaradan maktub” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Avval juft ravishlarni, so‘ngra takroriy ravishlarni ajratib yozing.
Asta-sekin, qayta-qayta, bugun-erta, asta-asta, eson-omon, tez-tez.

20-BILET

1. “Farzand bo‘lay munosib” she‘rini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan so‘zlarga tutuq belgisini to‘g‘ri qo‘yib yozing: alo, tatil, elon, sher, tasir, marifat, istemol.

21-BILET

1. “Mirzo Ulug‘bekning ustozlari” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Fe‘llarning tuzilishiga ko‘ra necha turga bo‘linadi? Ularni misollar orqali tushuntiring.

22-BILET

1. “Oqsaroy” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan so‘zlarning ichidan ijobiy fazilatlarni ajratib yozing: to‘g‘ri so‘zlik, xasis, mehribon, tirishqoq, yolg‘onchi, maqtanchoq, mehnatsevar, dangasa, kamtar.

23-BILET

1. “Yaxshi xulq – yaxshi husn” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Juft otlarni ajratib yozing: kamgap, ona -bola, rostgo‘y, alg‘ov -dalg‘ov, shirinso‘z, katta-kichik , kecha-kunduz, mehnatsevar.

24-BILET

1. “Ketib qolma orolim” she‘rini yod ayting va mazmunini so‘zlab bering.
2. Qavs ichida berilgan fe‘lni 2 shaxs buyruq-istak maylida yozing.
Do‘stlaringga, yaqinlaringa hamisha e‘tiborli (bo‘lmoq).

25-BILET

1. “Ona tilim” she‘rini yod ayting va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan otlarga -la, -lan, -lash qo‘shimchalarini qo‘shib fe‘llar yasang: gul, shod, tez, kuy, bahs.

26-BILET

1. “Ona mehri” she‘rini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan fe‘llarga **-(i)b** qo‘shimchalarini qo‘shib ravishdoshlarni hosil qiling: ishlamoq, kulmoq, so‘zlamok, qidirmok.

27-BILET

1. “Insoniy fazilatlar” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Berilgan sifatdoshlarni bo‘lishsiz shaklda yozing: bilgan, kelgan, yozgan, o‘tilgan.

28-BILET

1. “Qarz” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga x,h harflarini to‘g‘ri qo‘yib yozing: de..qon, ni...oyat, ya..shi, fa..r, ba..s, ...ayot, ...ushbo,, y, ...ovli, ma...lla, sha...ar.

29-BILET

1. “Yilboshi” matnini o‘qing va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga -gan, -kan, -qan qo‘shimchalaridan mosini qo‘yib yozing. Kutubxonamizga yangi chiq... badiiy asarlar keltirildi.

30-BILET

1. “Buvijonim” she’rini yod ayting va mazmunini so‘zlab bering.
2. Nuqtalar o‘rniga berilgan so‘zlardan mosini qo‘yib, Alisher Navoiyning hikmatini yozing : *o‘ziga zolim, o‘rgangan olim*
Bilmaganin so‘rab,
Orlanib so‘ramagan